herpy

SKÖLDPADDOR

Chinese Softshell Turtle

Pelodiscus sinensis

Pelodiscus sinensis är en nästan helt vattenlevande mjukskalssköldpadda från centrala och södra Kina och Taiwan med ett läderartat skal och en lång, snorkelliknande nos. Skalet blir 25-33 cm långt, och djuret kan leva över 25 år. Arten är sårbar i naturen och kräver ett stort, filtrerat akvarium med mjuk sandbotten, rent och varmt vatten och fullständig rymningssäkring.

Familj: Trionychidae Tidigare namn: *Trionyx sinensis*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**25-33 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**25-30 år**
Aktiv	**På dagen**
Levnadssätt	**Akvatisk**
Biotop	**Våtmark**
Svårighetsgrad	**Viss erfarenhet**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**180 × 80 × 60 cm** L × B × H för 1 vuxet djur
Temperatur, dag	**25-30 °C**
Temperatur, natt	**22-26 °C**
Luftfuktighet	**50-80 %**
Vatten	**Akvaterrarium** djup 30-40 cm
Vattentemperatur	**25-28 °C**
UVB	**Rekommenderas** Fergusonzon 2
Föda	**Insekter, färdigfoder, ryggradsdjur och maskar/sniglar**
Hålls	**Ensamma**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Könsmogen	**48-72 mån.**
Kullstorlek	**8-30 ägg**
Kullar per år	**2-5**
Inkubation	**50-65 dagar** vid 28-30 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Ej listad**
EU-bilaga	**Ej listad**
IUCN	**Sårbar (VU)**

Om arten

Pelodiscus sinensis är en medelstor mjukskalssköldpadda i familjen Trionychidae. Ryggsköldens (carapax) saknar hornplattor och är läderartad och böjlig, framför allt i sidorna; mitt på ligger ett lager ben under huden, men i kanterna finns inget ben. Skalet är runt, platt och olivfärgat, ofta med mörka fläckar. Bukskölden är orange till rödaktig och kan ha stora mörka fläckar. Huvud och ben är olivfärgade upptill, med mörka fläckar på huvudet och mörka streck som utgår från ögonen. Nosen är lång med rörformade näsborrar, så att djuret kan sticka upp den över ytan och andas medan kroppen ligger dold i sand eller dy. Fötterna har simhud och tre klor. Alla mått i texten är skalets längd.

Honorna blir störst och når upp till 33 cm, medan hanarna är mindre, upp till omkring 27 cm. Hanarna har längre svans än honorna. Könsmognad inträder vid omkring 18-19 cm skalängd och vanligtvis efter 4-6 år. Nykläckta ungar är omkring 25 mm. Djuret kan leva över 25 år.

Arten är den mest uppfödda sköldpaddan i världen, eftersom den används som livsmedel och i traditionell medicin, och flera hundra miljoner djur handlas varje år. Djur i handeln är därför nästan alltid storskaligt uppfödda. Artavgränsningen har ändrats: bestånd från nordöstra Kina, Ryssland, Korea och Japan räknas nu som en egen art, *P. maackii*, och lokala former i Vietnam, Hainan och andra delar av Kina som egna arter. Uppfödning och utsättningar har blandat bestånden, så djur i handeln kan vara av blandat ursprung, och artbestämningen är inte alltid säker. Arten är sårbar i naturen på grund av jakt för mat, förlust av livsmiljöer och sjukdom.

Arten är snabb och stark och biter smärtsamt när den blir provocerad. Den är inte ett djur man hanterar.

Utbredning och livsmiljö

Pelodiscus sinensis är ursprunglig i Kina och Taiwan. I Kina finns arten från Inre Mongoliet i norr till Guangxi i söder, bland annat i provinserna Anhui, Fujian, Gansu, Guangdong, Guizhou, Hebei, Henan, Hubei, Hunan, Jiangsu, Jiangxi, Shaanxi, Shandong, Shanxi, Sichuan, Yunnan och Zhejiang samt Hongkong. Det ursprungliga utbredningsområdet är svårt att avgränsa, eftersom arten i århundraden har odlats och flyttats av människor.

Utsatta och rymda djur har etablerat bestånd i en rad länder utanför Kina, bland annat i Sydkorea, Thailand, Malaysia och Filippinerna och på Hawaii, och arten har påträffats i Spanien, flera andra europeiska länder och möjligen Brasilien. Kartan visar bara det ursprungliga området.

> **Naturlig utbredning:** Kina och Taiwan.

LIVSMILJÖ

P. sinensis lever i långsamt strömmande sötvatten: floder, sjöar, dammar, kanaler och bäckar med mjuk botten av dy eller sand, och arten finns också i brackvatten. På Hawaii ses den i kärr och dräneringsdiken. Djuret ligger större delen av dagen nedgrävt i botten med bara ögon och nos fria och snappar efter bytesdjur som kommer förbi.

Arten kan utsöndra en stor del av sin urea genom munnen i stället för genom kloaken, och den doppar huvudet i vatten för att skölja munnen. Anpassningen gör att den tål brackvatten och vatten av dålig kvalitet bättre än många andra sköldpaddor. I naturen lever den av fisk, kräftdjur, blötdjur och insekter samt frön från sumpväxter. Den solar sig mindre än de flesta andra sötvattenssköldpaddor.

Skötsel

TERRARIET

Håll djuret i ett stort akvarium eller ett slutet kar, inte i ett vanligt terrarium. Arten är nästan helt vattenlevande, snabb och aktiv och blir stor. Ett kar på 180 × 80 × 60 cm rymmer upp till 40 cm vatten (omkring 570 liter) över sanden och plats för locket. Bredden betyder mer än höjden, eftersom djuret ska kunna vända och simma fritt. Planera efter vuxenstorleken från början: ungar växer snabbt, och ett litet nybörjarakvarium blir snabbt för litet.

Bottnen ska vara 5-10 cm fin, tvättad sand (lekplatssand eller filtersand), eftersom djuret gräver ner sig, och eftersom vasst eller grovt grus skrapar skalet och ger inflammation. Djuret ska kunna nå ytan med nosen medan det ligger nedgrävt, så gör ett upphöjt sandområde så nära under vattenytan att det går, och håll resten djupare, så att djuret kan simma fritt. Fin sand kan sätta igen filtret, så placera filtrets intag högt eller skydda det.

Ge ett gömställe under vattnet av släta stenar eller drivved, som inte kan flytta på sig eller rasa. Allt i karet ska vara slätt: skrovliga stenar och vassa kanter ger skador och infektioner i ryggsköldеn och bukskölden. Håll inredningen enkel, eftersom djuret välter och drar i lösa saker. Ge också en slät, sluttande yta eller en ramp där djuret kan komma helt upp ur vattnet, även om arten sällan solar sig. En slät skiva lagd över två släta stenar ger både ett gömställe under vattnet och en solplats ovanpå.

Karet ska vara helt rymningssäkert, och locket ska sitta fast, så att djuret inte kan skjuta av det. Arten är snabb och kan använda den långa halsen som hävstång för att dra sig upp över kanten. Den får aldrig sättas ut i naturen. Vatten är tungt: 570 liter väger 570 kg, så placera uppställningen på ett golv som kan bära den. Håll ett djur per kar.

Läs mer: Värme och temperatur

TEMPERATUR

Vattnet ska vara 25-28 °C året runt. Är vattnet för kallt går ämnesomsättningen ner och djuret smälter dåligt; är det för varmt kan djuret bli överhettat. Använd en vattenvärmare med termostat och skärma av den och sladden, eller placera den i en sump, eftersom djuret annars biter i den eller bränner fötterna på den. En digital termometer med givare i vattnet visar temperaturen.

Luften ovanför vattnet ska vara 25-30 °C. Det finns ingen fast hotspot: arten solar sig lite och sällan, så en värmelampa är valfri. Finns det en solplats ska ytan kunna bli 30-35 °C (lånat från andra sötvattenssköldpaddor).

Nattemperaturen är inte dokumenterad; 22-26 °C i luften är en uppskattning, medan vattnet håller sin temperatur. Vintervila är inte dokumenterad som nödvändig, och vattnet hålls varmt året runt.

Läs mer: Vintervila och årstider

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Luftfuktigheten är inte dokumenterad för arten och har liten betydelse för ett djur som lever i vatten; 50-80 % är en uppskattning. Se till att luften cirkulerar väl under locket, så att djuret inte andas in stillastående, fuktig luft när det sticker upp nosen.

Huden och skalet är mjuka och utan hornplattor, så dåligt vatten ger snabbt sår och infektioner. Vattenkvaliteten är den viktigaste faktorn i skötseln. Använd ett kraftigt filter, kontrollera ammoniak och nitrit (ska vara 0) och nitrat med ett vattentest och ta bort foderrester.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

VATTEN OCH VATTENKVALITET

Vattnet ska vara djupt, rent och varmt. Djupet är 30-40 cm för vuxna djur, så att de kan simma fritt och nå ytan med nosen. Ungar startas i vatten som bara är 10-15 cm djupt, och djupet ökas efterhand som de växer och simmar säkert. Temperaturen är 25-28 °C (se Temperatur).

Arten är köttätare och förorenar vattnet snabbt. Välj ett kraftigt utvändigt filter som filtrerar både mekaniskt och biologiskt; hellre för kraftigt än för svagt. Låt filtret gå in sig i några veckor innan djuret flyttar in. Byt ut 25-30 % av vattnet varje vecka och använd vattenberedare mot klor. Det nya vattnet ska ha samma temperatur som karets. Skölj filtermaterialet i vatten från karet, inte från kranen. Mata gärna i ett litet separat kar, så att huvudkaret hålls rent. Koppla all elektrisk utrustning vid vattnet till en jordfelsbrytare. Håll vattnets pH på 6,0-7,0.

LJUS OCH UVB

UVB rekommenderas, men är inte strikt nödvändigt. Arten är dagaktiv, men solar sig sällan, så många djur tillbringar bara lite tid under lampan. Ändå ger UVB vitamin D3, som djuret behöver för att ta upp kalk. Använd ett T5 HO-rör med reflektor över solplatsen vid vattenkanten. Ferguson-zonen är inte dokumenterad för arten; zon 2 är en uppskattning utifrån att arten solar sig mindre än de flesta sötvattenssköldpaddor.

Plast och glas stoppar UVB, och tätt nät stoppar en stor del. UVB-rör förlorar styrka och ska bytas regelbundet. Ljuset ska vara tänt 11-13 timmar per dygn och släckas på kvällen. På mycket varma, soliga dagar kan djuret få några timmar utomhus i en rymningssäker damm med skugga.

Läs mer: Ljus och UVB Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

UTFODRING

P. sinensis är huvudsakligen köttätande. Ge hela bytesdjur: små fiskar, räkor, krill, daggmaskar, vattensniglar, kräftor och foderinsekter som syrsor och gräshoppor, som snappas ivrigt när de landar på vattnet. Hela fiskar, blötdjur och räkor har rätt balans av vitaminer och kalk. Pelletsfoder för vattensköldpaddor kan komplettera kosten, men många djur av arten äter det inte.

Tillsätt kalk och vitaminer till fodret, och ge insekterna kalk och vitaminer att äta dygnet innan de ges till djuret. Brist på kalk och D3 ger mjuka ben och missbildat skal. Brist på A-vitamin ger svullna, slutna ögon, så håll kosten varierad. Ungar matas dagligen eller varannan dag med mängder de äter på några minuter, medan vuxna matas 2-3 gånger i veckan. Överutfodring ger för snabb tillväxt, fettlever och dåligt vatten.

Djuret äter i vattnet och är snabbt och ivrigt. Ge mat med en lång pincett, inte med fingrarna.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel

BETEENDE OCH HANTERING

P. sinensis är skygg, men snabb och stark. Halsen är lång och rörlig, och huvudet kan nå förvånansvärt långt bakåt längs skalet till den hand som håller djuret. Hantera bara djuret när det är nödvändigt: ta tag i skalets bakre del med båda händerna och håll djuret ifrån kroppen. Skalet är mjukt och skadas om djuret tappas eller slås.

Djuret ligger mycket stilla nedgrävt och är mest aktivt på dagen. Det är revirhävdande och kan skada artfränder och andra djur, så håll ett djur per kar. Hanarna förföljer och biter honan i huvud, hals och ben under parning. Fiskar som är små nog blir uppätna.

Djur från vissa bestånd kan avge en illaluktande vätska från porer längs skalets framkant när de känner sig hotade. Tvätta händerna före och efter kontakt med djuret och vattnet, och låt inte barn under 5 år röra det.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Könet kan vara svårt att bestämma hos unga djur. Hanen är mindre än honan och har längre svans. Djuren är könsmogna vid omkring 18-19 cm skalängd, vanligtvis efter 4-6 år (48-72 månader). Könet bestäms av generna, inte av inkubationstemperaturen.

PARNING

Parningen sker i vattnet eller vid ytan. Hanen håller fast i honans skal med frambenen och biter efter hennes huvud, hals och ben, så att honan kan få allvarliga sår. Hon ska ha plats att komma undan, och djuren skiljs åt om hon jagas oavbrutet. Honan kan lagra sperma i nästan ett år efter parningen.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

En hona lägger 8-30 ägg per kull och kan lägga 2-5 kullar per år. Äggen är klotformade och omkring 20 mm. I naturen grävs boet i sand eller dy på stranden, och bohålet är omkring 8-10 cm brett i öppningen. Ge honan en låda eller en landdel med varm, fuktig sand, annars lägger hon äggen i vattnet, och de går förlorade.

INKUBATION

Äggen kläcks efter 50-65 dagar, snabbare vid högre temperatur. 28 °C anses vara den bäst lämpade konstanta inkubationstemperaturen, och vid den kläcks äggen efter omkring 54 dagar; 28-30 °C är ett bra intervall. Konstanta temperaturer på 24-34 °C används, men ytterligheterna stressar embryona och kan ge missbildningar. Lägg äggen i fuktig vermikulit, ungefär lika delar vatten och vermikulit efter vikt, och håll fuktigheten jämn, så att äggen varken drunknar eller torkar ut. Äggen vänds inte.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Ungar är omkring 25 mm och väger omkring 3 g vid kläckning. De lever på gulesäcken i upp till två veckor och ska från början ha rent, varmt vatten (25-28 °C), mjuk sandbotten och gömslen. Starta dem i grunt vatten, 10-15 cm, och öka djupet efterhand som de växer. Mata dagligen eller varannan dag med små räkor, maskar, mygglarver och pelletsfoder för unga sköldpaddor, med tillsatt kalk. Ungarna växer snabbt och behöver mer plats och djupare vatten med några veckors mellanrum. Ungar är särskilt utsatta för skalinfektioner, så vattenkvaliteten är avgörande.

Hälsa och vanliga misstag

Mjukskalssköldpaddor döljer sjukdom, och huden och skalet är sårbara, eftersom de inte har hårda plattor. Väg och mät djuret en gång i månaden och för en loggbok över vikt, aptit och beteende.

Typiska problem och fel i skötseln: - Dåligt vatten: ger hud-, skal- och ögoninflammationer och bakteriella infektioner, som arten är särskilt mottaglig för i intensiv uppfödning. - Skador från skrovlig botten eller vassa föremål: ger sår som infekteras. Använd bara fin, tvättad sand och släta stenar. - Brännskador från vattenvärmaren: skärma alltid av värmaren. - Brist på kalk och vitamin D3: ger mjukt, missbildat skal och skelettsjukdom. - Brist på A-vitamin: ger svullna, slutna ögon, ofta på grund av ensidig kost. - Överutfodring: ger för snabb tillväxt och leverproblem.

Alla kräldjur kan vara symtomfria bärare av Salmonella och smitta människor. Tvätta händerna före och efter kontakt med djuret, vattnet och utrustningen, och låt inte barn under 5 år hantera djuret. Efter ett bett ska såret sköljas under rinnande vatten i ungefär fem minuter och rengöras med mild tvål; sök läkare vid djupa eller inflammerade sår.

Sök en veterinär med erfarenhet av kräldjur om djuret magrar, inte äter, har svullna ögon eller öppen mun eller verkar slött.

Läs mer: Karantän och hygien

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.